

# Praktiline visioon “Jätkusuutlik investeerimine”

## Sissejuhatus

Täna 18-19-aastased noored on tulevased Eesti majanduse eestvedajad ning nende otsused ja investeeringud mõjutavad otseselt meie keskkonda, väärtusruumi ja juhtimiskultuuri aastaks 2040. Nad kujutavad endast uut võitjate põlvkonda, kelle rahaline ning keskkonnateadlikkus kasvavad pidevalt ning mängivad olulist rolli nii nende isiklikus arengus kui ka ühiskonna tulevikus.

Praegusel noortel napib teadlikkust, kuhu nende pensionisamba raha paigutatakse ning mis on selle reaalne mõju. Samas on II pensionisammas üks lihtsamaid viise teadlikult suunata oma kogumispension jätkusuutlikesse fondidesse. Praktilise visiooni eesmärk on visualiseerida vastutustundlike investeerimisvalikute mõju nii üksikisiku kui kollektiivse panusena.

Globaalsete arengute ja [uuringute](#) põhjal on finantskirjaoskus üks 21. sajandi olulisemaid eluks vajalikke oskusi, mis aitab üksikisikutel teha teadlikke otsuseid, suurendada mõjuvõimu ning saavutada finantsilist ja isiklikku heaolu. OECD näeb finantskirjaoskust kui teadmiste, oskuste, hoiakute ja käitumise kombinatsiooni, mis võimaldab inimestel finantsmaastikul kindlamalt orienteeruda, vältida pettusi, säästa ning investeerida. Eesti on jätkuvalt näidanud finantsoskuste arengus positiivset suunda, paigutades OECD liikmesriikide seas sobivasse ülemisse kolmandikku ning järgib aktiivselt strateegiat rahatarkuse tõstmise edendamiseks.

18-19-aastased on iseseisvasse ellu astumise eas, ning nende finantsküpsus on väärtuslik nii igapäevaste otsuste tegemisel kui ka tulevikuperspektiivide kujundamisel. Kuigi nende finantsoskus on arenemisjärgus, on see samas väga oluline etapp, kuna just sellest sõltub nende võime teha arukaid rahalisi valikuid. Eesti õppeasutustes on rahatarkuse teema saanud ametlikuks osaks nii põhikooli kui gümnaasiumi õppekavast ja on laialdaselt integreeritud ettevõtlusõppesse. Üks selle näidetest on ettevõtlusmoodul, mida kasutab juba 76% koolidest ning mis annab õpilastele teadmisi ja praktilisi oskusi finantsiliste otsuste tegemiseks. Kuigi õppematerjalide hulk on suur, on väljakutseks nende uuendamine ja rohkem tähelepanu vajaks strateegiline haridusteed läbiva õpetamise juurutamine. Siiski on rahatarkuse koolides noorte finantsalast teadlikkust aasta-aastalt kasvatatud. Näiteks 2023. aasta uuringud [Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023. Rahandusministeerium](#) näitavad, et 32% 20–29-aastastest ja 19% 18-19-aastastest noortest investeerivad raha aktsiatesse või osakutesse, mis näitab nende kasvavat valmisolekut ning teadlikkust finantsväärtuste tõstmisel.

Lisaks rahalisele teadlikkusele on olulisel kohal keskkonnateadlikkus, mis tähendab inimese ja keskkonna vahelise suhte ning vastastikmõju mõistmist ning sellega arvestamist oma otsustes. Keskkonnateadlik inimene lähtub teaduslikult tõendatud faktidest ning kasutab asjakohast infot kohalikele ja globaalsetele probleemidele vastuste otsimiseks. Õpilaste keskkonnateadlikkuse küsitluse [Õpilaste keskkonnateadlikkuse pilootuuring. Detsember 2023. Kliimaministeerium](#) ulemused näitavad, et nad ei ole sageli mures oma kodukoha keskkonnaseisundi pärast, kuid enamik tunneb muret globaalsete kliimamuutuste üle. Ligikaudu pooled õpilastest usuvad, et kliimamuutused võiksid nende elu lähitulevikus oluliselt mõjutada, kuid paljudel puudub arusaam, kuidas nad ise saavad seda probleemi mõjutada.

## Noortele on oluline keskkonna mõju ja võrdsed võimalused

Investeermisel peavad noored oluliseks jätkusuutlikkuse aspekte. Rohetiiger viis 2025. aasta mais läbi uuringu 16-19-aastaste koolinoorte seas, et uurida noorte hoiakuid ja teadmisi investeerimise ning selle valdkonna jätkusuutlikkuse kohta. Selgus, et üle poole noortest oleksid nõus investeerima pikema perspektiiviga, kui nad teaksid, et sellel on positiivsem mõju keskkonnale ja võrdsetele võimalustele. Lisaks sellele töid noored välja, et peale tootlikkuse

olulisuse on neile tähtis keskkonnasõbralikkus, eetilised juhtimispõhimõtted ning kogukonda tagasipanustamine.

Sügisel avaldatud [Vanguardi uuringust](#) selgus samuti, et USA noored investorid soosivad märgatavamalt rohkem ESG poliitikaid, mis on kooskõlas nende isiklike väärtustega ja eelistustega.

See näitab, et noored soovivad investeerida väärtuspõhiselt. Nende jaoks on küll oluline tootlus, kuid nad soovivad ka, et investeerides arvestatakse teistegi aspektidega, mis mõjutavad meid ümbritsevat keskkonda ja ühiskonda.

## Rohetiigri noorte seas läbiviidud küsitlus ja selle tulemused

Rohetiigri aprillis-mais 2025 läbi viidud jätkusuutliku investeerimise küsitlust 16-19-aastaste hulgas levitati läbi Junior Achievementi võrgustiku ning koostöös ettevõtluse- ja majandusõpetajatega, et saada vastama just nende huvidega noored. Kokku koguti 156 vastust, nende seas oli 54% poisse ja 44% tüdrukuid (2% eelistas sugu mitte avaldada). Vastanutest 72% oli vanuses 18-19 ehk vanuses, kus nad juba saavad iseseisvalt investeerimisotsuseid teha.

68% vastasid, et tunnevad muret tuleviku pärast, **56% investeerib juba iseseisvalt** ning 17% koos vanema abiga. Samuti oli vastanute seas 29%, kes plaanivad hakata investeerima. Lisaks uurisime, milliseid instrumente investeerivad noored raha kasvatamiseks kasutavad. Populaarsemaks osutusid aktsiad (66%), sellele järgnesid investeerimisfondid, sh ETF-d (54%) ja krüpto (21%).

Uurisime ka, kas noored oleksid nõus investeerima pikema perspektiiviga, kui teaksid, et sellel on positiivsem mõju keskkonnale ja võrdsetele võimalustele. 58% valis vastusevariandi "jah, kindlasti", aga vastati ka "pole kindel" (23%) ning "ei, tootlus on olulisem" (15%). Investeerimis-küsimusele "jah" vastanute käest küsisime, mida nad peavad enda jaoks kõige olulisemateks teguriteks (palusime valida kaks etteantud nimistust või lisada oma variant). **68% märkis oluliseks tootlikkuse** ja see oli kõige populaarsem vastusevariant. Sellele järgnesid **keskkonnasõbralikkus** (kliimaneutraalsuse eesmärkide suunas liikumine) **43%**, **eetilised juhtimispõhimõtted** (sh naiste võrdne osakaal juhtorganites, maksude aus tasumine jmt) **38%** ja **kogukonda tagasipanustamine** (näiteks eelistades ümberkaudseid teenusepakkujaid, panustamine kogukonna üritustesse) **31%**.

Lisaks uurisime noortelt, mida tähendab nende jaoks **jätkusuutlik investeerimine**. Enamik rõhutas raha paigutamist hoolivatesse ja keskkonnahoidlikesse ettevõtetesse, mis arvestavad keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegureid ning on pikaajalised ja stabiilsed. Oluline on iga kuu või regulaarselt lisatava rahaga kasvatada investeeringuid, tagades pikas perspektiivis kasvu ning vältides suuri riske. Mõned nimetasid, et oluline on toetada rohetehnoloogiaid, taastuvenergiat ja eetilisi tootmisviise ning vältida spekulatiivseid ja kõrge riskiga investeeringuid.

Lõpuks palusime noortel pakkuda lahendusi, kuidas jätkusuutlik investeerimine oleks lihtne, selge ja esimene valik noortele raha kasvatamiseks. Saime põnevaid ja asjalikke soovitusi, alates rahatarkuse kooliprogrammide täiendusetepanekutest kuni jätkusuutliku investeerimise noortele lihtsamaks ja mugavamaks tegemiseni.

Kokkuvõttes peetakse jätkusuutlikku investeerimist mitte ainult finantstulu teenimise vahendiks, vaid ka võimaluseks mõjutada keskkonda ja ühiskonda, olles teadlik ning vastutustundlik. Sageli rõhutatakse, et investeerimine peab olema järjepidev, läbimõeldud ning toetama maailma paremat tulevikku.

Noortel tuleb tööturule asudes valida pensionifond ning kui nad seda valikut teadlikult ei tee, määratakse see loosiga. Sellisel juhul avatakse automaatselt pensionikonto ning investeering suunatakse indeksfondi. Uuringud näitavad, et noorte teadlikkus pensioniga seonduvast on

madal, sealhulgas teadlikkus sellest, et 18-aastaseks saamisel ja tööle asumisel muutub pensionifondiga liitumine kohustuslikuks.

Seda, kuivõrd madal on noorte teadlikkus pensionifondi kohustuslikkusest, näitavad Rahandusministeeriumi andmed, mille alusel esitas 2005–2007. aastal sündinud noortest vaid 56% teadlikult avalduse pensionifondiga liitumiseks. Ülejäänutele määrati pensionifond loosi kaudu. Seega valisid ainult veidi rohkem kui pooled Eesti noortest pensionifondi teadlikult.

Põhjuseks võib olla see, et pensionifondidesse investeerimine tundub noortele kauge ja eelkõige tulevikuga seotud teema, mille olulisust teadvustatakse sageli alles elu hilisemas etapis. Tartu Ülikooli 2024. aastal läbi viidud Pensionitarkuse uuring näitas seda, et noored tunnevad end pensioniteemades ebakindlamalt. See võib muuta pensionifondi valiku nende jaoks keeruliseks. Tegelikult sarnaneb pensionifondi investeerimine näiteks üksikaktsiatesse või ETF-idesse investeerimisega. Peamine erinevus on, et pensionifonde haldavad kogunud eksperdid, kes teevad investeringuid pikaajalise vaatega ning tulevikku suunatult. Sellest tulenevalt tasub pensionifondi valimisel tähelepanu pöörata nii investeringute suunale kui ka põhimõtetele, millele fond tugineb.

18-19-aastastest Eesti noortest puudub pensioniplaan 37%-l, mis on rohkem kui Eesti elanikel keskmiselt (Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023). Samas toovad noored ka välja, et just pensionisambad on nende jaoks finantsteemadest ühed keerulisemad.

### **Pensionifondi valik on noorele oluliseks finantsotsuseks**

Pensioniteemadel räägitakse enamasti tootlikkusest ja tasudest, mis on olulised, kuid sageli jääb tähelepanuta investeringute laiem mõju. Näiteks aspektid, kuidas, kuhu ning milliste põhimõtete kohaselt investeeritakse noorte pensioniraha või millised ebaeetilised sektorid välistatakse. Pensionifondide kaudu on võimalik saada selge ülevaade oma pensionivara paiknemisest ja selle haldamise põhimõtetest, mis võimaldab hinnata, kas fondi tingimused on sobivad.

Noorena võib pension tunduda kauge ja abstraktne, kuid tulevikuperspektiivis on see oluline finantsotsus, millele tasub juba noores eas keskenduda. Kuigi noorte tähelepanu on tihti suunatud vältimatutele kohustustele, nagu õppelaenude tagasimaksmine ja eluasemekulude katmine, on investeerimisega alustamine varases elueas strateegiliselt oluline. Ka väikesemahulised investeringud võivad aja jooksul oluliselt suurendada individuaalset finantsilist vastupanuvõimet ja tulevikukindlust.